

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Predikotexten är Joh 1:16–18:

Av hans fullhet har vi alla fått, nåd och åter nåd. Lagen gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus Kristus. Ingen har någonsin sett Gud. Den Enfödde, som själv är Gud och i Faderns famn, han har gjort honom känd.

Herre, helga oss i sanningen. Ditt ord är sanning. Amen.

Kyndelmässodagen är den sista festdagen under julkretsen. Nästa söndag inleds förfastan med söndagen Septuagesima eller tredje söndagen före fastetiden. Vi kunde på modernt språk använda *ljusdagen* som dagens namn.

På gammalsvenska fanns ordet *kyndel* för ljus, och vi har också det gamla ordet för ljusstake: kandelaber. Ordet kommer från det latinska ordet *candela*: vaxljus. Ordet är också en enhet för ljusstyrka, nämligen det ljus som ett vaxljus ger. Det finns varianter i många språk: engelska *candle*, finska *kynttilä*.

Ljuset är alltså ett viktigt ord i dag. Det finns med i första årgångens evangelium som berättar om den gamle Simeons ord när Jesusbarnet bärs fram i templet för att lösas med ett offer (Luk 2:30–32):

Mina ögon har sett din frälsning som du har berett inför alla folk: ett ljus med uppenbarelse för hedningarna och härlighet för ditt folk Israel.

Ljuset är ett viktigt ord i hela den högstämda Johannesprologen, som avslutas med orden i vår text. På våra nordliga breddgrader upplever vi just nu hur ljuset börjar återvända allt mer efter den mörka midvintertiden.

Låt oss nu gå till vår text och se närmare på några ord och begrepp.

Enfödd

Kyndelmässodagen firas till minne av att Jesus frambars i templet och löstes genom offer när han var 40 dagar gammal. Därmed skulle lagens krav uppfyllas. Jesus föddes av kvinna

och blev ställd under lagen. Ändå var han Gud själv, sann Gud.

Den här dagen och vår text påminner om det största av alla mysterier, det som är julens tema: Gud blev människa. Tidigare i Johannesprologen beskrev det så här stort (v 14):

Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och han var full av nåd och sanning.

Ordet *enfödd* är ett speciellt ord (grek. *monogenäs*). Det finns nio gånger i NT. Tre gånger finns det hos Lukas där det betonas att det är fråga om det enda barnet, den ende sonen, som Jesus botar eller väcker upp från döden. Hebreerbrevet använder ordet om löftessonen Isak. Mest används det av Johannes om Jesus, av dem två gånger här i Johannesprologen och två gånger använder Jesus det om sig själv i samtalet med Nikodemus, Joh 3.

Ordet kan betyda både *den enda* och *den som är född av en, enfödd*. Här i vår text handlar det inte bara om att Jesus är Guds ende son, utan att han är född av Fadern före all tid. Den enfödde är själv Gud. Därmed kan han ge oss den fulla uppenbarelsen. Mose och andra profeter kunde bara lyssna när Gud talade och sedan föra vidare det som de hade hört. Men Jesus kan själv uppenbara Guds väsen, eftersom han själv är Gud.

Jag måste här varna för den översättning och det skrivsätt som B2000 har, och som vittnar om en förvanskning av läran om Kristus. Den skriver "gud" med liten bokstav, medan Fadern skrivs med stor bokstav. Trots att den skriver "själv gud" visar den att Jesus egentligen inte är Gud själv. Nej, vi har här ett av många klara vittnesbörd i Skriften att Jesus är sann Gud.

Fullhet

Det som kännetecknar den Enfödde Sonen är *fullhet*. Hos honom finns inget ofullkomligt. Han levde sitt liv på jorden som en verklig människa, men utan synd. Han var en verkligt *sann människa*, en sådan som Adam var före syndafallet. Så skriver också Paulus i Kol 2:9:

I honom bor gudomens hela fullhet i kroppslig gestalt.

Om gudomens hela fullhet bor i honom, hur kan man ändå påstå att han inte är Gud? Bara om man förnekar det klara Ordet.

Det som lätt förvirrar oss är att Jesus inte alltid visade sin gudomlighet. Det var faktiskt bara vid enstaka tillfällen han gjorde det, som på förklaringsberget. Vanligen levde han i förnedring precis som en människa och hade klätt av sig sin gudomlighet.

Vi bekänner i den niceanska trosbekännelsen, som vi ska göra efter predikan:

... tagit mandom genom den Helige Ande av jungfrun Maria och blivit människa.

Denna gudamänniska är själv Gud och har kommit med det fulla budskapet om Gud. Ingen människa har sett Gud. Men när vi ser Jesus ser vi Gud själv. Honom kan vi se.

Men du säger kanske: Mose fick ju vara med Gud på berget Sinai, och därför strålade hans ansikte. Varför heter det då att ingen någonsin har sett Gud?

Jag kan påminna om en händelse (2 Mos 33) där Mose bad om att få se Guds härlighet. Det fick han inte, utan han fick bara se honom på ryggen. Men han fick ändå tala med Herren, och då började hans ansikte stråla. Han var nära honom, men han fick inte se honom i hela hans majestät. Det måste vi tala mera om någon annan gång.

Nåd

Av hans fullhet har vi alla fått, nåd och åter nåd.

Nåd är det att en dödsdömd fånge får rätt att gå ut i frihet, trots att han bevisats vara skyldig. Det är inte nåd om en domstol kommer till att en åtalad är oskyldig. Nåd är att man frikänns trots att man är skyldig.

Nåden får vi del av som frukten av att Gud blivit människa. Det betyder att Gud inte ser till våra synder, utan för Jesu skull tar oss till sina barn och ger oss rätt att komma till himlen.

Gud kan vara nådig mot oss för att Jesus kom till jorden och tog på sig alla våra synder och dog för dem på korset. Straffet är borta. Vi är fria! Och så ger han oss rena, obefläckade kläder så att vi får komma fram inför Gud. Det är de kläder som Jesus klätt på oss, för att han levde ett rent och heligt liv. Genom dopet och tron får vi vara klädda i hans fullhet.

Vi kan förstå den aronitiska välsignelsen så att Jesus är ansiktet som vi ber att Herren ska låta lysa över oss och vara oss nådig.

Uttrycket *nåd och åter nåd* kan också återges *nåd för nåd* (Hedegård) eller *nåd utöver nåd* (så KB 1917, Giertz). Engelska NIV har en längre version:

Grace in place of grace already given.

Alltså nåd som ges i stället för nåd som redan har getts, ett starkt uttryck för en överflödande nåd.

Om vi tänker på nästa sats ser vi något som kan förklara det här uttrycket. Där talas om Mose.

Lagen gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus Kristus.

Det finns en upptrappning här: Mose är på en lägre trappa, men Jesus finns en våning högre. Så skriver också Hebreerbrevet många gånger: det nya förbundet är överlägset det gamla. Därför ska vi ännu studera ordet

Lag

Lagen gavs genom Mose. På Sinai berg gick Mose upp till Gud och fick lagens två tavlor, där Gud hade skrivit ner de tio orden med sitt eget finger. Ja, det står så på hebreiska: De tio orden. Det är de ord som vi har sammanfattat i det som vi kallar Guds tio bud.

Sedan fick Mose en lång rad med bestämmelser som reglerade Israels barns liv. Dels var det sådant som bestämde om hur de skulle hantera egendom och slavar, dels hur de skulle hålla skillnad på ren och oren mat. Och också hur de skulle fira sabbat och olika högtider. Och inte minst fick de anvisningar om offer. Allt det här kallar vi *Mose lag*.

Hebreerbrevet är en viktig uttolkare av Mose lag från kristen synvinkel. Det säger oss att alla de gamla bestämmelserna om offer, mat och högtider är bara skuggbilder av verkligheten. De skulle fostra folket tills han kom som skulle uppfylla allt. Lagen skulle vara en pedagog, en skolmästare. Men när Jesus kom skulle inte skolmästaren längre ha sin gamla uppgift. För Jesus uppfyllde allt. Han gjorde allt det som lagen krävde.

Det betyder inte att det inte fanns nåd också under Gamla testamentets tid. Alla offer vittnade om Guds nåd. Genom att man bar fram det första barnet som föddes i en familj och offrade för det löste man det så att man fick ha det som sitt eget barn. Egentligen var allt förstfött Guds egendom. Så hade han sagt genom Mose. Men när man offrade blev det föräldrarnas eget barn.

Så här måste också Josef och Maria göra. Därför gick de till templet när Jesus var 40 dagar gammal för att offra, precis som Mose hade stadgat. Genom det offret uppfylldes det som Mose hade stadgat i lagen, så att vi inte mera behöver offra.

Ändå levde de gammaltestamentliga bestämmelser kvar också i den kristna traditionen ända fram till 1800-talet. När en kvinna hade fött barn ansågs hon oren tills hon hade blivit kyrktagen. Men det var en helt onödig bestämmelse, för när Jesus bars fram som offer behövs inte längre något nytt löseoffer. De gammaltestamentliga bestämmelserna var avsedda att gälla tills själva fullheten kommit. Det lär oss Hebreerbrevet väldigt tydligt.

Så är det också med de dagliga offren, brännoffer och slaktoffer, som skulle frambäras när man hade syndat. När man gjorde det fick man nåd inför Gud. Jesus bar fram sig själv som ett brännoffer när han led döden på korset. Därför behöver ingen mera offra för sina synder.

Man kan alltså säga att den nåd som lyser i NT är en starkare form av den nåd som redan fanns i GT, en nåd i stället för den nåd som var symbolisk och framåtskådande. Nåden i GT fick sin kraft från det offer som skulle frambäras genom Jesus. Också i GT fanns en rättfärdighet av nåd. De som trodde på löftet

om den kommande Messias, likt Abraham, var rättfärdiga genom tron. Men när Jesus har offerat sig själv är nåden verkligen fullbordad. Han kom med fullheten från Gud, nåd som förverkligade den nåd som omvittnades genom Moses bestämmelser. Vi får nu se tillbaka på det som är fullbordat.

Sanning

Ännu ett ord ska vi säga något om. Jesus kom med nåden och sanningen. Sanningen är Han själv. Hebreerbrevet inleds så här (1:1–3):

I forna tider talade Gud många gånger och på många sätt till fäderna genom profeterna, men nu i den sista tiden har han talat till oss genom sin Son. Honom har han insatt som arvinge till allt, och genom honom har han också skapat universum. Sonen är utstrålningen av Guds härlighet och hans väsens avbild, och han bär allt med sitt mäktiga ord.

Ordet är mäktigt. Genom det skapade Gud allt. Johannes sätter i början av sitt evangelium likhetstecken mellan Ordet och Jesus, och mellan Ordet och Gud.

Därför är det så allvarligt när man underkänner Guds Ord och för in tvivel på att Gud verkligen har talat genom profeterna, så som B2000 tydligt gör. Genom det sår man ut tvivel på Jesus och därmed på Gud själv. Här kopplas också själva skapelsen till Ordet. Det som vi kan veta om hur världen har blivit till har vi fått genom Guds särskilda uppenbarelse, och den har vi fått genom Jesus och hans apostlar. Jesus sa nämligen att han sänder Anden som ska vittna om honom och påminna om allt vad han hade sagt, och det har han sedan talat till oss genom apostlarnas skrifter, det som vi kallar NT.

Därför är det så oerhört allvarligt att förakta Guds uppenbarelse i Ordet. Där har vi sanningen. Vi ska inte tro att vi stackars dåraktiga människor ska förstå sanningen bättre än det som Gud själv har uppenbarat för oss.

I vår text läste vi:

Den Enfödde, som själv är Gud och i Faderns famn, han har gjort honom känd.

Sättet som Gud har gjort sig känd för oss är att han har sänt oss Jesus Kristus och genom honom har gett oss en fast uppenbarelse om det sanna ljuset. Det sammanfattar vi i dag i temat *Guds uppenbarelse i Kristus*.

Därför blir den här dagen som en inkörsport till det som ska följa, när vi snart ska inleda färden med Jesus på vägen mot Golgata och sedan följa honom i uppståndelsens ljus och i vandringen på vägen mot himlen, ledda av pingstens Ande.

Och det här har Gud gjort för att vi inte ska gå förlorade, som vi skulle ha varit för evigt om han inte hade kommit, utan för att vi ska ha evigt liv genom tron på hans namn.

Bön:

O Kristus, oss benåda så att i tron vi må
ljus i din sanning skåda, liv av din kärlek få.
Till dig vårt hjärta längtar,
från världens väsen trängtar
till din rättfärdighet. Amen.